

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Yleisötilaisuus, esteellisyys, syrjintäolettama, välillinen syrjintä

Diaarinumero: YVTLTK/3XX/2017

Antopäivä: XX.XX.2017

Pyörätuolia vammansa takia liikkumiseensa tarvitseva hakija katsoi tulleen syrjityksi, kun hänen ei ollut mahdollista osallistua poliittisen yhdistyksen järjestämään yleisölle avoimeen tilaisuuteen tilojen esteellisyydestä johtuen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi asiassa olleen kiistatonta, että tilaisuus oli järjestetty kokoustilassa, joka oli sillä tavoin esteellinen, ettei hakijan ollut mahdollista päästä sinne turvallisesti pyörätuoleineen.

Vastaaja oli myöntänyt järjestäneensä yleisölle avoimen poliittisen tilaisuuden niin, ettei sen paikkaa valittaessa ollut huomioitu, että tilat ovat esteellisiä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi näin ollen, ettei kyse ole ollut hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisessä tilassa syrjineen hakijaa välillisesti ja kielsi vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan tai kehenkään muuhun vammaiseen henkilöön kohdistuvaa syrjivää menettelyä.

Hakijan vaatimukset

Hakija pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan syrjineen häntä ja muita vammaisia henkilöitä järjestäessään kaikille avoimen tilaisuuden paikassa, jossa kaikki eivät voi vammansa vuoksi tilaisuuteen osallistua, ja kieltämään vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjivää menettelyään

Hakijan perustelut

Hakija käyttää selkäydinvammansa johdosta liikkumiseensa sähköpyörätuolia. Hakija olisi halunnut osallistua Runosmäen alueen sosialidemokraatit ry:n järjestämään T:n talon kahviossa 10.8.2017 pidettyyn kaikille avoimeen presidenttiehdokkaan esittelytilaisuuteen.

Hakija oli ollut yhteydessä tilaisuuden järjestäjiin 8.8.2017 ilmoittaen haluavansa osallistua tilaisuuteen. Hakija oli pyrkinyt selvittämään järjestäjiltä, kuinka tilaisuuteen pääsisi sähköpyörätuolilla. Hakijalle oli vastattu, ettei tila ole esteetön.

Koska kyse oli presidentinvaaliehdokasehdokkaan tilaisuudesta, hakija pitää asiaa varsin merkittävänä poliittisten oikeuksien toteutumisen kannalta.

Hakija katsoo, ettei asiaan huomioon kiinnittäminen jatkossa ole hyväksyttävä peruste kohdella epäedullisesti vammaisia muihin nähden.

Vastaajan vastaus

Vastaaja myöntää tilojen esteellisyyden, ja lupaa huomioida seuraavia tilaisuuksia järjestettäessä paikan esteettömyyden.

Vastaajan perustelut

Vastaajan mukaan yleisölle avoimen tilaisuuden paikkaa valittaessa ei huomioitu, ettei T:n talon kahvio ole täysin esteetön ja että tilasta puuttuu invamitoitettu WC.

Vastaaja lupaa huomioida seuraavia tilaisuuksia järjestettäessä paikan esteettömyyden ja ilmoittaa informoineensa esteettömyysasiasta myös T:n talon omistajaa.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisissä tiloissa merkinneen hakijan välillistä syrjintää ja kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta syrjintää.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, onko hakija tullut yleisölle avoimeen poliittiseen tilaisuuteen pääsyssä epäsuotuisammin kohdelluksi vammaisuutensa johdosta kuin muut, kun tilaisuus oli järjestetty tiloissa, joihin hänen ei ollut mahdollista päästä vammastaan johtuen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 2 §:n 2 momentin mukaan lakia ei kuitenkaan sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoitukseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on yleinen ja että, sitä sovelletaan myös yhdistystoimintaan ja yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Lautakunta myös toteaa, että yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä syrjintä vammaisuuden perusteella on kielletty.

Yhdenvertaisuuslain esitöiden mukaan merkitystä ei ole sillä, onko tekijän tarkoituksena ollut syrjiä, jos menettelyä on objektiivisin perustein arvioituna pidettävä syrjintänä. (HE 19/2014 vp., s.71)

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan sitä, että näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan

henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2. kohdan syrjäntäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin tai palveluihin. Saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus saavutettavuuden järjestämiseen on olemassa jo ennen kuin yksilö pyytää saada päästä johonkin paikkaan tai saada käyttää jotakin palvelua. Saavutettavuuden järjestämiseen velvollinen ei voi laiminlyödä velvoitettaan vetoamalla taakkaan, joka aiheutuu saavutettavuuden järjestämisestä vammaisille henkilöille. (CRPD/C/14/D/21/2014, yksilövalitus, asia No. 21/2014, 14.9.2015, kpl. 8.4 ja kpl 8.5)

Syrjintäolettan synnyminen

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Syrjintäolettan synnyttävistä tosiseikoista ei edellytetä täyttä näyttöä.

Kun syrjintäolettan on syntynyt, todistustaakka siirtyy vastaajalle. Vastaajan mahdollisuutena on kumota kantajan esittämä näyttö tai heikentää sitä niin, että näyttö jää näyttökynnyksen alle.

Vastaaja on myöntänyt järjestäneensä yleisölle avoimen poliittisen tilaisuuden niin, ettei sen paikkaa valittaessa ole huomioitu, että tilat ovat esteellisiä.

Hakija on esittänyt selvitystä, jonka perusteella hän katsoo tulleen syrjityksi vammaisuutensa johdosta yleisölle avoimeen tilaisuuteen pääsyssä. Edellä esitetyillä perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että hakija on esittänyt objektiivisesti arvioiden selvitystä, jonka perusteella on syntynyt syrjintäolettan välillisestä syrjinnästä ja, että todistustaakka on kääntynyt. Vastaajan on näin ollen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjäntäkiellon vastaisesti.

Väitetyn syrjinnän arviointi

Kokoustilojen esteellisyys

Asiassa on kysymys pääsystä yleisölle avoimeen poliittiseen tilaisuuteen. Kokoontumisvapaus on poliittinen perusoikeus, jonka ydinalueena voidaan pitää yleisiä kokouksia, joilla pyritään vaikuttamaan yhteisten asioiden hoitamiseen tai joissa keskustellaan tällaisista asioista (PeVM 13/1998 vp.). Yksilön oikeus ja mahdollisuus niiden käyttämiseen turvaa yksilön mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja on välttämätöntä yhteiskunnan kansanvaltaiselle päätöksenteolle. Tämän takia yksilön mahdollisuus päästä yleisölle avoimiin yhteiskunnallisia asioita käsitteleviin tilaisuuksiin on erityisen tärkeää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa asiassa olevan kiistatonta, että tilaisuus oli järjestetty kokoustilassa, joka oli sillä tavoin esteellinen, ettei hakijan ollut mahdollista päästä sinne turvallisesti pyörätuoleineen.

Vastaajan menettelyn arviointi

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on katsonut lainvoimaisessa päätöksessään (YVTtlk 2xx/2017, xx.xx.2017) yleisölle avoimen poliittisen tilaisuuden järjestämisen olleen pyörätuolia vammansa takia käyttävän hakijan välillistä syrjintää, kun menettelylle ei ollut hyväksyttävää syytä.

Vastaaja on myöntänyt järjestäneensä yleisölle avoimen poliittisen tilaisuuden niin, ettei sen paikkaa valittaessa ole huomioitu, että tilat ovat esteellisiä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo näin ollen, ettei kyse ole ollut hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä.

Johtopäätös

Edellä esitetyn perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaaja ei ole kumonnut syntynyttä syrjintäolettamaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoin tilaisuus esteellisessä tilassa syrjineen hakijaa välillisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan tai kehenkään muuhun vammaiseen henkilöön kohdistuvaa syrjivää menettelyä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 §, 13 §, 20 §, 21 §, 28 §

Kokoontumislaki (530/1999) 3 § 2 momentti, 5 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 1 §, 12 §, 13 § 4 momentti

Perustuslaki (731/1999) 2 §, 6 §, 13 §, 14 §, 22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.

Asian ovat päättäneet Tuomas Ojanen (puheenjohtaja), Outi Anttila, Merja Heikkonen, Riitta-Maija Jouttimäki ja Sonya Walkila. Asian esittelijä Juhani Kortteinen.